

REGIE IN DE ONDERGROND

Efficiëntere planvorming, lagere kosten

www.robvanderlingen.nl

Dit kan beter!

Achtergrond

In de openbare ondergrond liggen vele eigendommen van kabel- en leidingbedrijven. Bij gebiedsontwikkeling of aanleg van nieuwe ondergrondse infrastructuur komt men onherroepelijk met elkaar in aanraking. De belangen kunnen geheel tegengesteld zijn. Om aanleg en beheer zo efficiënt mogelijk te laten verlopen is samenwerking onontbeerlijk. De wegbeheerder (vaak de gemeente) is als publiek rechtelijke eigenaar van de grond de onafhankelijke regisseur om deze samenwerking te organiseren.

Indirecte schade

Door het ontbreken van voldoende regie en samenwerking moet nog te vaak de grond open voor verleggingen en aanpassingen van de aanwezige ondergrondse infrastructuur met alle bedrijfsmatige en maatschappelijke schade (tijdelijke onbereikbaarheid ten gevolge van wegwerkzaamheden) van dien. Deze kosten worden, in tegenstelling tot directe schade aan kabels en leidingen, ook wel indirecte schade genoemd. Meer regie en samenwerking leidt tot minder werkzaamheden en minder indirecte schade.

KLO project

Het KLO heeft daarom van 2008 tot 2010 het project *Proactieve regie in de ondergrond* georganiseerd. Gemeenten, kabel- en leidingbedrijven en aannemerij (vertegenwoordigt door Bouwend Nederland) onderzochten gezamenlijk de meerwaarde van regie en samenwerking. Tijdens de slotbijeenkomst onderschreven alle deelnemers dat regie en samenwerking leiden tot efficiëntere planvorming en minder kosten. In deze factsheet één praktijkvoorbeeld van kostenverlies en de opbrengsten van twee pilots van het project pro-actieve regie.

Onvoldoende regie en samenwerking leidt tot...

Bij gebiedsontwikkeling werd € 300 miljoen geïnvesteerd. Een bestuurlijk zeer gewenst project. De verwachte parkeerdruk moest worden opgevangen in parkeergarages. Een van de ondertunnelde ingangen bleek echter te kruisen met enige jaren daarvoor aangelegde (forse)leidingen voor stadswarmte. De kosten voor het (tijdelijk) omleggen van deze leidingen voor de bouw van de tunnel hadden wellicht bespaard kunnen worden door vroeg in de planvorming de bovengrondse gebiedsontwikkeling beter af te stemmen op de ondergrondse infrastructuur. De eigenaar van de warmteleiding heeft een claim neergelegd bij de opdrachtgever van de tunnel.

Een winkelstraat werd geherprofileerd. Enkele maanden was de straat onbereikbaar. Vanzelfsprekend was er enig omzetverlies bij de aanwezige winkeliers. Met een feestelijke opening werd de straat weer opgeleverd. Na enkele maanden ging de straat weer open voor nieuwe werkzaamheden. Het was voor de wethouder moeilijk uit te leggen aan de winkeliersvereniging.

Pilot Innovatie en proactieve samenwerking Rijnenburg

De gemeente Utrecht werkte samen met Vitens, Eneco, Eunetworks en het Hoogheemraadschap Stichtse Rijnlanden over de mogelijkheden om innovaties in het nieuw te ontwikkelen stadsdeel Rijnenburg in gemeente Utrecht toe te passen. De opzet van de nieuwe wijk (veel waterpartijen en doorgangen) vroeg om deze innovatieve inrichting van de ondergrondse infrastructuur. De pilot leverde een terdege verkenning waarvan de resultaten zijn voorgelegd aan het management van de deelnemende organisaties. Het gebruik maken van elkaars kennis en kunde bleek nuttig en waardevol.

Pilot Op weg naar structureel overleg

Sinds het najaar van 2009 voeren de gemeente Breda, Enexis en Brabant Water op gestructureerde wijze periodiek overleg met als doel om werkzaamheden op elkaar af te stemmen en waar mogelijk gecombineerd uit te voeren. Dat gebeurt door elkaar te informeren over plannen en door die plannen te analyseren op kansen om gezamenlijk op te trekken. Dat levert maatschappelijke voordelen op en scheelt in de kosten die de partijen maken. Het overleg zal worden uitgebreid met onder meer telecombedrijven. De resultaten tot nu toe zijn positief. Contacten zijn gelegd, men weet elkaar gemakkelijk te vinden en kansen om gezamenlijk op te trekken worden benut. Verbetermogelijkheden zijn het transparant maken van bereikte voordelen en het uitbreiden van plannen van andere netbeheerders en van andere afdelingen binnen de gemeente.

Modellen, werkelijkheid en flexibele sturingsmogelijkheden

Het KLO bracht in het kader van het project 'Proactieve regie in de ondergrond' september 2008 de handreiking 'Efficiency bij aanleg kabels en leidingen' uit (te downloaden van www.klo.nu). Dit model adviseert over een procedure voor planvorming en uitvoering. Het model biedt voldoende aanknooppunten voor het beter organiseren van planvorming en het tegengaan van indirecte schade. Flexibiliteit is in het kader van de ondergrond echter minstens zo belangrijk. Bestuurlijke wensen voor gebiedsontwikkeling en de technische mogelijkheden van de ondergrond, verhouden zich namelijk soms moeilijk tot harde vastgestelde afspraken. Juist het inspelen op de werkelijkheid vraagt om flexibele overlegvormen waar partijen met elkaar nadere afspraken kunnen maken. Samenwerking is meer dan het elkaar vastnagelen aan afspraken.

Kern van het samenwerken

De ondergrond is een verzamelbak van publieke en private belangen. Betrokken partijen zijn tot elkaar veroordeeld. Geen regie leidt tot onnodige werkzaamheden en verlies van middelen (indirecte schade). Betrokken partijen moeten erkennen dat het eigenbelang beter gediend is bij het constructief samenwerken.

Meerjarenplannen als toetssteen

De intentie tot samenwerken is aanwezig. Vraag is hoe dit verder georganiseerd moet worden. Geen gemeente in Nederland is hetzelfde. Eén van de eerste stappen kan zijn het elkaar actief informeren met meerjarenplannen. Op die basis kan de wegbeheerder beter zijn regierol invullen en kunnen projecten efficiënt worden uitgevoerd.

Als het overleg tussen gemeente(s) en netbeheerders tot commitment en concrete werkafspraken over vroegtijdige afstemming heeft geleid, dan kan dit vervolgens worden vastgelegd in de vorm van een convenant, op te stellen door betrokken partijen.

Afgevaardigden/ervaringsdeskundigen van zowel het Gemeentelijk Platform Kabels en Leidingen als het Platform Netbeheerders - beide landelijk opererend - zijn te raadplegen om hun ervaringen met u te delen. We kunnen leren van elkaar!

Documentatie: www.gpkl.nl > dossier Regie
www.klo.nu > projecten > proactieve regie in de ondergrond

Contact: via www.gpkl.nl